

Liliom te aardig om een smeerlap te zijn

Volkstoneel met lichte twist

Sonja de Jong

Herman Heijermans zette het stuk begin vorige eeuw al op zijn repertoire. Het past in de traditie van die tijd: volkstoneel over heel gewone mensen, met heftige emoties en een boodschap. In de jaren vijftig werd het gespeeld door het Rotterdams Toneel en daarna verdween het in de vergetelheid. De jonge regisseuse Julie van den Berghe durft het aan om 'Liliom' (1909) van Ferenc Molnár weer op de planken te brengen. Het levert een aardige, maar wat gedateerde voorstelling op.

Hoofdpersoon is Liliom. Hij werkt bij de draaimolen waar hij mensen naar binnen moet praten. Als op een dag het dienstmeisje Julie een rondje meedraait, maakt Liliom avances. Zijn bazin wordt boos, zij heeft zelf een oogje op Liliom. De ruzie draait uit op Lilioms ontslag. Hij gaat met Julie samenwonen, zonder werk, zonder geld en mishandelt haar regelmatig. Als hij samen met een vriend probeert een betaalmeester te beroven, moet hij dat met de dood bekopen. In het vagevuur aanbeland krijgt hij te horen dat hij daar 16 jaar moet nadenken over zijn leven. Daarna

krijgt hij een nieuwe kans. Van den Berghe heeft het oorspronkelijke verhaal vrijwel onge-moeid gelaten, maar begint haar encenering met dat vagevuur. De Magistraat (Chris Nietvelt, in wit broekpak en met platinablonde pruik) spreekt Liliom fluisterzacht, maar spijkerhard toe. Daarna zien we zijn leven voorbijtrekken. De rol van Liliom is in handen van Elco Smits, een verrassende keus, want Smits speelt over het algemeen de zachtmoedige gekwelde eenling. Gekweld is hij ook als Liliom, door geldgebrek, doordat alles tegenzit. Maar zijn Liliom wekt eerder sympathie op dan schofterig te zijn.

Ook de rest van de rolverdeling is behoorlijk tegendraads: Janni Goslinga, meestal te zien in de rol van keurige vrouw, is nu de hoerige draaimolenuitbaatster, Hélène Devos, vaak het frêle onzekere meisje, is dit keer de volkse, uitbundige Julie. In haar regie heeft Van den Berghe hier en daar merkwaardige keuzes gemaakt. Zo laat zij Hugó, de vriend die het wél gemaakt heeft in het leven (Robert de Hoog), rondlopen met een vreemde tandpastaglimlach en laat zij de huurbazin (dubbelrol van

Chris Nietvelt) zo nu en dan met een dikke tak keihard op het podium slaan. Daar staan ook heel mooie momenten tegenover, zoals de gregoriaans aandoende samen-zang op het moment dat Liliom sterft.

Maar verhalen dat 'Liliom' toch wel een tikkeltje verouderd is, kan dit alles toch niet.

Theater

Voorstelling: Liliom van Ferenc Molnár, vertaling Jibbe Willems. Door Toneelgroep Amsterdam, regie: Julie van den Berghe. Bijkwoneend: 02/04, Amsterdam. Nog te zien: Frascati, Amsterdam, 5 t/m 16/04 (m.u.v. 10 en 11/04).

Eelco Smits als Liliom geeft draaimolenvrouw Muskat (Janni Goslinga) een mep.